

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

24 päivänä tammikuuta 2013*

Jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättäminen — Yhteismarkkinoille soveltumattomat valtiontuet —
Takaisinperimisvelvollisuus — Täytäntöönpanon laiminlyönti — Oikeudenkäyntiväite —
Unionin tuomioistuimen aikaisemman tuomion oikeusvoima

Asiassa C-529/09,

jossa on kyse SEUT 108 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan perustuvasta jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 18.12.2009,

Euroopan komissio, asiamiehinään L. Flynn ja C. Urraca Caviedes, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaa

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään N. Díaz Abad, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit A. Borg Barthet, M. Ilešić, J.-J. Kasel (esittelevä tuomari) ja M. Berger,

julkisasiamies: V. Trstenjak,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.7.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, ettei Espanjan kuningaskunta ole noudattanut SEUT 288 artiklan neljännen kohdan ja Espanjan myöntämästä tuesta Magefesa-yhtymälle ja sen seuraajille 14.10.1998 tehdyn komission päätöksen 1999/509/EY (EYVL

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

1999, L 198, s. 15) 2 ja 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut asetetussa määräajassa kyseisen päätöksen noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä Industrias Domésticas SA -nimisen yrityksen (jäljempänä Indosa) osalta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) johdanto-osan 13 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”yhteismarkkinoille soveltumattoman sääntöjenvastaisen tuen tapauksessa olisi palautettava tehokkaan kilpailun tilanne; tämän vuoksi on tarpeen, että tuki, korot mukaan lukien, peritään takaisin viipymättä; takaisinperiminen on toteutettava kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti; näiden menettelyjen soveltaminen ei saisi vaikeuttaa tehokkaan kilpailun tilanteen palauttamista estämällä komission päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano; tämän tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioiden olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet komission päätöksen tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi”.

- 3 Asetuksen 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Tuen takaisinperiminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaaajalta – – Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

2. Takaisinperimistä koskevan päätöksen nojalla takaisin perittävään tukeen lisätään korko, jonka suuruuden komissio vahvistaa. Korkoa maksetaan siitä päivästä alkaen, jolloin sääntöjenvastainen tuki on ollut tuensaaajan käytössä, sen takaisinperimispäivään asti.

3. Takaisinperiminen on toteutettava viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan [unionin] tuomioistuimen [SEUT 278] artiklan nojalla antamien määräysten soveltamista. Tämän toteuttamiseksi, ja jos asia on jonkin kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä, asianomaisten jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki oikeudellisissa järjestelmissään käytettävissä olevat tarpeelliset toimenpiteet, mukaan lukien tilapäiset toimet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön lainsäädännön soveltamista.”

- 4 Asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos asianomainen jäsenvaltio ei, erityisesti 14 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa, noudata ehdollisia tai kielteisiä päätöksiä, komissio voi [SEUT 108 artiklan 2 kohdan] mukaisesti saattaa asian suoraan [unionin] tuomioistuimen käsiteltäväksi.”

Asian tausta

Tosiseikat

- 5 Magefesa on kotitaloustarvikkeita valmistavien espanjalaisten teollisuusyritysten yhtymä.

- 6 Magefesa-yhtymään kuuluu muiden muassa neljä yritystä eli Indosa, joka on sijoittautunut Baskimaahan, Cubertera del Norte SA (jäljempänä Cunosa) ja Manufacturas Gur SA (jäljempänä GURSA), jotka ovat sijoittautuneet Kantabriaan, sekä Manufacturas Inoxidables Gibraltar SA (jäljempänä MIGSA), joka on sijoittautunut Andalusiaan.
- 7 Magefesa-yhtymällä oli ollut vakavia rahoitusvaikeuksia vuodesta 1983 lähtien, joten siihen kohdistettiin toimintaohjelma, jonka mukaan muun muassa sen henkilöstöä vähennettiin ja se sai tukia Espanjan keskushallitukselta sekä Baskimaan, Kantabrian ja Andalusian itsehallintoalueiden, joilla yhtymän eri tehtaat sijaitsivat, aluehallituksilta.
- 8 Kyseisillä itsehallintoalueilla perustettiin tukien myöntämiseksi hallinnointiyhtiöitä eli Fiducias de la cocina y derivados SA (jäljempänä Ficodesa) Baskimaassa, Gestión de Magefesa en Cantabria SA Kantabriassa ja Manufacturas Damma SA Andalusianssa.
- 9 Koska tilanne kuitenkin edelleen paheni, Cunosa lopetti toimintansa vuoden 1994 alussa ja se asetettiin konkurssiin 13.4.1994, ja MIGSA lopetti toimintansa vuonna 1993, ja se asetettiin konkurssiin 17.5.1999. GURSA:lla puolestaan ei ollut toimintaa vuodesta 1994 alkaen, ja myöhemmin se todettiin maksukyvyttömäksi.
- 10 Indosa taas todettiin sen työntekijöiden hakemuksesta maksukyvyttömäksi tuomioistuimen päätöksellä 19.7.1994 taannehtivasti 24.2.1986 alkaen. Indosa sai kuitenkin uudella tuomioistuimen päätöksellä luvan jatkaa toimintaansa yrityksen 478 työntekijän työpaikkojen vaarantumisen välttämiseksi.
- 11 Hallinnointiyhtiöistä todettakoon, että Ficodesa asetettiin konkurssiin 19.1.1995 ja Manufacturas Damma SA ja Gestión de Magefesa en Cantabria SA lopettivat toimintansa.

Komission päätökset

- 12 Magefesa-yhtymä on ollut kahden valtioneuvoston tukimenettelyn kohteena.
- 13 Komissio teki 20.12.1989 päätöksen 91/1/ETY Espanjan keskushallituksen ja useiden itsehallintoalueiden hallitusten Magefesalle, joka on ruostumattomasta teräksestä tehtyjen kotitaloustarvikkeiden ja pienten sähkölaitteiden valmistaja, Espanjassa myöntämistä tuista (EYVL L 1991, L 5, s. 18); tällä päätöksellä kyseinen toimielin totesi sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi tuet, jotka Magefesa-yhtymään kuuluville yrityksille oli myönnetty lainatakuina, muuna kuin markkinaehtoisena lainana, tukina, joihin ei kuulunut takaisinmaksuvelvollisuutta, sekä korkotukena.
- 14 Baskimaan itsehallintoalueen myöntämät tuet, jotka päätöksessä 91/1 katsottiin sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi, jakautuvat seuraavasti:
 - 300 miljoonan Espanjan pesetan (ESP) lainatakaus, joka myönnettiin suoraan Indosalle
 - 672 miljoonan ESP:n lainatakaus, joka myönnettiin Ficodesalle, ja
 - 9 miljoonan ESP:n korkotuki.
- 15 Samalla päätöksellä Espanjan viranomaisia kehoitettiin muun muassa peruuttamaan lainatakaukset, muuttamaan matalakorkoiset lainat markkinaehtoisiksi ja perimään takaisin tuet, joihin ei kuulunut takaisinmaksuvelvollisuutta.

- 16 Vuonna 1997 komissiolle tehtiin uusia kanteluja eduista, jotka Magefesa-yhtymään kuuluvat yritykset saivat päätöksellä 91/1 yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien palauttamatta jättämisestä ja näiden yritysten rahoitus- ja verovelvoitteiden noudattamatta jättämisestä. Myöhemmin kyseinen toimielin päätti aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa (josta tuli EY 88 artiklan 2 kohta, ja viimeksi mainitusta artiklasta puolestaan on tullut SEUT 108 artikla) määrätyn menettelyn niiden tukien osalta, jotka oli myönnetty mainituille yrityksille tai niiden seuraajille vuoden 1989 jälkeen, ja se teki 14.10.1998 päätöksen 1999/509. Tämä päätös annettiin Espanjan hallitukselle tiedoksi 29.10.1998.
- 17 Kyseisellä päätöksellä komissio totesi sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi tuet, jotka Espanjan viranomaiset olivat myöntäneet muiden muassa Indosalle verojen ja sosiaaliturvamaksujen jatkuvana maksamatta jättämisenä niin kyseisen yrityksen konkurssiin asettamisen päivään asti kuin tämän päivän jälkeenkin vuoden 1997 toukokuuhun saakka.
- 18 Saman päätöksen 2 artiklassa Espanjan kuningaskuntaa kehoitettiin toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet näiden tukien perimiseksi takaisin tuensaajilta, ja takaisin perittäviin tukiin oli lisättävä korko tukien myöntämispäivästä alkaen niiden todelliseen takaisinmaksupäivään asti.
- 19 Päätöksen 1999/509 3 artiklan mukaan Espanjan kuningaskunnan oli ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa kyseisen päätöksen tiedoksi antamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.
- 20 Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 28.12.1998 jättämällään kannekirjelmällä Espanjan kuningaskunta vaati EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan (josta tuli muutettuna EY 230 artikla, josta puolestaan on tullut SEUT 263 artikla) nojalla päätöksen 1999/509 kumoamista.
- 21 Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-480/98, Espanja vastaan komissio, 12.10.2000 antamansa tuomion (Kok., s. I-8717) tuomiolauselmassa seuraavaa:
- ”1) [Päätös 1999/509] kumotaan siltä osin kuin siinä velvoitetaan takaisinperittävien summien osalta perimään ennen Indosan ja Cunosan konkurssiin asettamista lainvastaisesti myönnetyn tuen korot, jotka ovat erääntyneet konkurssiin asettamisen jälkeen.
- 2) Kanne hylätään muilta osin.
- 3) Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan omien oikeudenkäyntikulujensa lisäksi kolme neljäsosaa Euroopan yhteisöjen komission oikeudenkäyntikuluista.”
- 22 Komissio nosti 22.12.1999 EY 88 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti Espanjan kuningaskuntaa vastaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen, jossa oli kyse sen toteutamisesta, ettei viimeksi mainittu ollut toteuttanut asetetuissa määräajoissa päätösten 91/1 ja 1999/509 noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä.
- 23 Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-499/99, komissio vastaan Espanja, 2.7.2002 antamansa tuomion (Kok., s. I-6031) tuomiolauselmassa seuraavaa:
- ”1) Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut EY 249 artiklan neljännen kohdan sekä [päätöksen 91/1] 2 ja 3 artiklan ja [päätöksen 1999/509] 2 ja 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole yhtäältä toteuttanut mainittujen päätösten noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä siltä osin kuin päätöksessä [91/1] on todettu yrityksille [Indosa], [GURSA], [MIGSA] ja [Cunosa] myönnettyt tuet sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi ja siltä osin kuin päätöksessä [1999/509] on todettu yrityksille [GURSA], [MIGSA] ja Cunosa myönnettyt tuet sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi ja koska toisaalta se ei ole ilmoittanut

säädettyssä määräajassa komissiolle päätöksen [1999/509] täytäntöönpanemiseksi toteutettuja toimenpiteitä siltä osin kuin siinä on todettu yritykselle Indosa myönnettyt tuet sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi.

2) Euroopan yhteisöjen komission nostama kanne hylätään muilta osin.

3) Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.”

- 24 Kuten kyseisen tuomion perusteluista ilmenee, yhteisöjen tuomioistuimien hylkäsi komission kanteen siltä osin kuin siinä vaadittiin sen toteutamista, ettei Espanjan kuningaskunta ollut toteuttanut päätöksen 1999/509 noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, sillä perusteella, että 4.7.2000 pidetty velkojainkokous oli päättänyt Indosan omaisuuden realisoinnista.

Käydyt keskustelut nyt käsiteltävän kanteen nostamiseen asti

- 25 Edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja annetun tuomion jälkeen komissio ja Espanjan kuningaskunta ovat käyneet mittavaa kirjeenvaihtoa päätöksissä 91/1 ja 1999/509 tarkoitettujen tukien takaisinperinnästä ja kyseisen tuomion täytäntöönpanosta.
- 26 Unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että vaikka Indosa asetettiin konkurssin vuonna 1994, se on jatkanut toimintaansa.
- 27 Vastauksena komission 25.3.2004, 27.7.2004 ja 31.1.2005 päivätyihin tietojensaantipyyntöihin Espanjan viranomaiset ilmoittivat muun muassa 31.3.2005 päivätyllä kirjeellä, että Indosan omaisuuden realisointia koskeva sopimus oli hyväksytty 29.9.2004, että mainittu hyväksyntä oli riitautettu, mutta että kyseisellä riitautuksella ei ole lykkäävää vaikutusta, ja että näin ollen Indosan omaisuuden realisointimenettely saattoi alkaa.
- 28 Komissio totesi 5.7. ja 16.12.2005 päivätyissä kirjeissä, että lähes kolme vuotta edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja annetun tuomion julistamisen jälkeen Indosa jatkoi toimintaansa, sen omaisuuden realisointimenettelyä ei ollut vielä aloitettu eikä sääntöjenvastaista tukea ollut peritty takaisin. Kyseinen toimielin vaati lisäksi, että Indosan toiminta on lopetettava ja että sen omaisuuden realisointi on saatettava loppuun viimeistään 25.1.2006.
- 29 Kyseisen vuoden 2006 kuluessa komissio katsoi, että päätökset 91/1 ja 1999/509 oli pantu täytäntöön GURSA:n, MIGSA:n ja Cunosan osalta, koska mainitut yritykset olivat lopettaneet toimintansa ja niiden omaisuus oli myyty markkinahintaan. Indosan osalta sen sijaan kirjeenvaihto jatkui komission ja Espanjan viranomaisten kesken.
- 30 Espanjan kuningaskunta ilmoitti komissiolle 30.5.2006 päivätyllä kirjeellä, että Indosan omaisuuden realisointia koskevasta sopimuksesta oli tullut lopullinen 2.5.2006.
- 31 Komissio toi kuitenkin esiin muun muassa 18.10.2006, 27.1.2007 ja 26.9.2008 päivätyillä kirjeillä, ettei Indosan toimintaa ollut todellisuudessa lopetettu ja ettei sen omaisuutta ollut realisoitu. Espanjan kuningaskunnan toimittamat tiedot nimittäin osoittivat, että Indosan toiminta jatkui sen kokonaan omistaman tytäryhtiön Compañía de Menaje Doméstico SL:n (jäljempänä CMD) välityksellä, jonka Indosan pesähoitaja oli perustanut myydäkseen yrityksen tuotannon ja jolle Indosan koko omaisuus ja henkilökunta oli siirretty. Koska komissio katsoi, ettei Indosan omaisuutta ollut siirretty avoimesti ja läpinäkyvässä menettelyssä, komissio totesi, että CMD jatkoi tuettua toimintaa ja että näin ollen kyseiset tuet oli perittävä takaisin CMD:ltä.

- 32 Espanjan kuningaskunta vastasi useilla kirjeillä, joita olivat muun muassa 8.10. ja 13.11.2008 päivätyt kirjeet sekä 24.7. ja 25.8.2009 päivätyt kirjeet, joista ilmenee, että CMD asetettiin konkurssiin 30.6.2008 ja että sen pesähoitajat olivat vaatineet koko henkilökunnan työsopimusten kollektiivista päättämistä, minkä toimivaltainen kansallinen tuomioistuin oli hyväksynyt.
- 33 Komissio pyysi 18.8., 7.9. ja 21.9.2009 päivätyillä kirjeillä, että sille toimitettaisiin yksityiskohtainen aikataulu, josta ilmenisi CMD:n toiminnan lopettamisen tarkka päivämäärä sekä lisätietoja CMD:n omaisuuden luovutusmenettelystä mukaan lukien näyttö siitä, että kyseinen luovutus oli tehty markkinaehtoisesti. Mainittu toimielin pyysi myös Espanjan kuningaskuntaa esittämään näytön siitä, että yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todetut tuet oli kirjattu CMD:n pesäluetteloon velkoina.
- 34 Espanjan kuningaskunta vastasi 21.9., 13.10. ja 21.10.2009 päivätyillä kirjeillä lähinnä, että CMD oli lopettanut toimintansa 30.7.2009, mutta se ei kuitenkaan toimittanut komissiolle komission pyytämää yksityiskohtaista aikataulua.
- 35 CMD:n entiset työntekijät perustivat 3.9.2009 työntekijöiden rajavastuuyhtiön, jonka nimeksi tuli Euskomenaje 1870 SLL (jäljempänä Euskomenaje) ja jonka toiminta muodostuu kotitaloustarvikkeiden ja pienten sähkölaitteiden valmistuksesta ja myynnistä. Espanjan kuningaskunnan mukaan Euskomenaje sai luvan harjoittaa ”tilapäistä toimintaa” varmistaakseen teollisuuslaitosten ylläpidon ja vastataakseen kiinteistä kuluista, jotka vähentävät konkurssipesän varoja CMD:n konkurssimenettelyssä.
- 36 Mainitun yhtiön perustamisen jälkeen CMD:n pesähoitajat sallivat CMD:n omaisuuden tilapäisen luovuttamisen Euskomenajelle siihen saakka, kunnes CMD:n omaisuuden realisointimenettely päättyy.
- 37 Komissio reagoi silloin seuraavasti.
- 38 Yhtäältä se nosti nyt käsiteltävän kanteen, joka koskee sitä, ettei Espanjan kuningaskunta ole pannut täytäntöön päätöstä 1999/509 Indosan osalta.
- 39 Toisaalta mainittu toimielin aloitti Espanjan kuningaskuntaa vastaan EY 228 artiklassa (josta on tullut SEUT 260 artikla) määrätyn menettelyn lähettämällä sille 23.11.2009 virallisen huomautuksen, jossa se väitti, ettei kyseinen jäsenvaltio ollut pannut täytäntöön edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja annettua tuomiota siltä osin kuin se koskee päätöstä 91/1 ja Indosaa.

Tapahtumien kulku sen jälkeen, kun nyt käsiteltävä asia oli saatettu unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi

- 40 Edellisessä kohdassa mainittu menettely, joka koskee unionin tuomioistuimen tuomion, jossa jäsenvaltion todetaan jättäneen noudattamatta unionin oikeutta, täytäntöönpanon laiminlyöntiä, johti asiassa C-610/10, komissio vastaan Espanja, 11.12.2012 annettuun tuomioon.
- 41 Viimeksi mainitusta tuomiosta ilmenee, että Espanjan kuningaskunta ilmoitti komissiolle 26.1.2010, että Indosan ja CMD:n omaisuuden realisointi oli käynnissä ja että ne olivat lopettaneet toimintansa.
- 42 Espanjan kuningaskunta ilmoitti 2.6. ja 9.6.2010 päivätyissä kirjeissä muun muassa, ettei Baskimaan itsehallintoaluetta mainittu CMD:n velkojen luettelossa päätöksellä 91/1 sääntöjenvastaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien osalta, mutta että mainittu itsehallintoalue aikoi osallistua kyseisen yhtiön konkurssimenettelyyn ja vaatia, että kyseisiä tukia koskeva saatava merkitään velkojen saatavista laadittavaan luetteloon.
- 43 Espanjan kuningaskunta toimitti 7.7.2010 päivätyllä kirjeellä komissiolle CMD:n omaisuuden realisointia koskevan suunnitelman ja toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen 22.6.2010 antaman määräyksen, jolla kyseinen suunnitelma hyväksytään. Suunnitelmassa määrätään, että koko CMD:n

omaisuus on myytävä sen velkojille eli lähinnä CMD:n työntekijöille, mikä osittain kattaa heidän saatavansa, ellei parempaa tarjousta tehdä viidentoista päivän kuluessa suunnitelman julkistamisesta. Suunnitelmasta kuitenkin ilmenee, etteivät kyseiset sääntöjenvastaiset tuet ole hyväksyttyjä saatavia.

- 44 Baskimaan itsehallintoalue vaati 3.12.2010 merkittäväksi saatavaluetteloon CMD:n konkurssimenettelyssä saatavan, joka koski Indosalle myönnettyjen ja päätöksellä 91/1 sääntöjenvastaisiksi todettujen tukien palauttamista. Koska tämän saatavan määräksi ilmoitettiin noin 16,5 miljoonaa euroa eli kyseisten tukien kokonaismäärää huomattavasti pienempi määrä, kyseinen itsehallintoalue korjasi saatavan määrää useita kertoja ja korotti sen viimeisimmän 7.12.2011 päivätyn ilmoituksensa mukaan 22 683 745 euroon eli määrään, joka vastaa komission kyseisestä saatavasta tekemää arviota.
- 45 Juzgado de lo Mercantil n° 2 de Bilbao (Espanja) määräsi 12.1.2011 antamallaan määräyksellä CMD:n toiminnan lopetettavaksi ja sen laitokset suljettaviksi.
- 46 Baskimaan itsehallintoalue esitti 3.3.2011 mainitussa tuomioistuimessa vaatimuksen siitä, että CMD:n tiloissa toimineen Euskomenajen toiminta lopetettaisiin.
- 47 Kyseinen itsehallintoalue valitti 10.3.2011 tämän tuomion 43 kohdassa mainitusta 22.6.2010 annetusta määräyksestä, jolla CMD:n omaisuuden realisointia koskeva suunnitelma oli hyväksytty.
- 48 Audiencia Provincial de Bizkaia (Espanja) kumosi mainitun määräyksen 16.1.2012 antamallaan määräyksellä ja määräsi CMD:n varat realisoitaviksi vapaan, läpinäkyvän ja kolmansille avoimen kilpailun olosuhteissa.
- 49 Juzgado de lo Mercantil n° 2 de Bilbaon 4.4.2012 antamalla määräyksellä CMD:n velkoihin merkittiin Baskimaan itsehallintoalueen 22 683 745 euron saatava.

Kanne

- 50 Espanjan kuningaskunta esitti unionin tuomioistuimen kirjaamoon 4.3.2010 jättämällään erillisellä asiakirjalla komission kannetta vastaan oikeudenkäyntiväitteen unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan 1 kohdan nojalla, sellaisena kuin sitä oli sovellettava kyseisenä ajankohtana. Unionin tuomioistuin päätti 31.8.2010 käsitellä oikeudenkäyntiväitteen pääasian yhteydessä.

Oikeudenkäyntiväite

Asianosaisten lausumat

- 51 Espanjan kuningaskunnan mukaan nyt käsiteltävä kanne on jätettävä tutkimatta, koska se on vastoin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 2.7.2002 annettuun tuomioon liittyvän oikeusvoiman periaatetta.
- 52 Espanjan kuningaskunta toteaa tässä yhteydessä, että oikeusvoimaa koskevan oikeudenkäyntiväitteen hyväksymiseksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vaaditut kolme edellytystä, joiden mukaan asioiden asianosaisten sekä niiden kohteen ja asiasisällön on oltava identtiset, täyttyvät nyt käsiteltävässä asiassa. On nimittäin niin, että molemmissa asioissa ovat vastakkain samat asianosaiset eli komissio ja Espanjan kuningaskunta, niillä on identtinen kohde, koska kyse on päätöksestä 1999/509, ja niiden asiasisältö on sama, koska mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja annettuun tuomioon johtanut kanne perustui EY 88 artiklan 2 kohtaan eli määräykseen, joka vastaa nykyisin SEUT 108 artiklan 2 kohtaa.

- 53 Espanjan kuningaskunnan mukaan yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 2.7.2002 antamassaan tuomiossa pääasiallisesti, että Espanjan kuningaskunta oli noudattanut mainitun päätöksen mukaisia velvoitteitaan, joten nyt käsiteltävä kanne on jätettävä tutkimatta, koska se koskee jo ratkaistua kysymystä. Espanjan kuningaskunnan mielestä nimittäin yhteisöjen tuomioistuin tyytyi kyseisen tuomion 43 kohdassa toteamaan Indosan osalta, että kyseinen jäsenvaltio oli rikkonut vain velvollisuutta ilmoittaa komissiolle toimenpiteistä, jotka jo oli toteutettu ja jotka toteutettaisiin kyseiselle yritykselle myönnettyjen tukien perimiseksi takaisin. Espanjan kuningaskunnan mukaan saman tuomion 40, 44 ja 46 kohdasta ilmenee, että kyseisen toimielimen nostama kanne sen sijaan hylättiin siltä osin kuin siinä väitettiin Espanjan kuningaskunnan jättäneen toteuttamatta tarvittavat toimenpiteet Indosalle myönnettyjen tukien perimiseksi takaisin, ja hylkäyksen perusteena oli mainitun tuomion 33 ja 35 kohdan mukaan se, että velkojainkokous oli päättänyt Indosan omaisuuden realisoinnista.
- 54 Espanjan kuningaskunta lisää, että siltä osin kuin kyse on velvollisuudesta ilmoittaa komissiolle toimenpiteistä, jotka oli toteutettu päätöksen 1999/509 panemiseksi täytäntöön komission asettamassa määräajassa, edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 2.7.2002 annetun tuomion 42 kohdasta ilmenee, että kyseisen päätöksen 3 artiklan mukaan määräaika oli päättynyt 29.12.1998, joten kyseistä velvollisuutta on nykyisin mahdoton täyttää.
- 55 Komissio vaatii, että Espanjan kuningaskunnan esittämä oikeudenkäyntiväite hylätään.
- 56 Kyseinen toimielin toteaa tästä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevan kanteen yhteydessä oikeusvoima ulottuu ainoastaan niihin tosiasia- ja oikeuskysymyksiin, jotka unionin tuomioistuimen tuomiolla nimenomaisesti tai väistämättä on ratkaistu (ks. mm. asia C-462/05, komissio v. Portugali, tuomio 12.6.2008, Kok., s. I-4183, 23 kohta ja asia C-526/08, komissio v. Luxemburg, tuomio 29.6.2010, Kok., s. I-6180, 27 kohta).
- 57 Komissio väittää tarkemmin sanottuna, että saman oikeuskäytännön mukaan silloin, kun käsiteltävän asian olosuhteet ovat muuttuneet, komission tehtävänä on selvittää, merkitseekö muutos sen premissin perustavanlaatuisista muutosta, johon unionin tuomioistuin on tukeutunut aikaisemmassa tuomiossaan, ja jos näin on, komissiolla on toimivalta nostaa uusi kanne.
- 58 Komission mukaan juuri tästä on kyse nyt käsiteltävässä asiassa.
- 59 Komission mielestä nimittäin yhteisöjen tuomioistuin tukeutui edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 2.7.2002 antamansa tuomion 33 kohdassa premissiin, jonka mukaan velkojainkokous, joka pidettiin 4.7.2000 sen päättämiseksi, jatkettiin Indosan toimintaa vai lopetettiin se, päätti yrityksen omaisuuden realisoimisesta neljän kuukauden kuluessa.
- 60 Komissio väittää kuitenkin myöhemmin ilmenneen, että toisin kuin mainitussa velkojainkokouksessa oli sovittu, Indosaa ei purettu vaan se päinvastoin jatkoi toimintaansa aluksi suoraan itse ja sitten jatkossa tytäryhtiönsä CMD:n välityksellä.
- 61 Komission mielestä siis kyse ei ole niistä keskeisistä tosiseikoista koskevista premisseistä, joihin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 2.7.2002 annettu tuomio perustui. Edellisessä kohdassa mainitut tosiseikat ovat nimittäin uusia eivätkä kyseisellä tuomiolla ratkaistuja seikkoja, joten nyt käsiteltävän asian kohde poikkeaa mainittuun tuomioon johtaneen asian kohteesta.
- 62 Komissio ei mielestään myöskään voinut saattaa SEUT 260 artiklan 2 kohdan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi kannetta Espanjan kuningaskuntaa vastaan, koska tuolloin yhteisöjen tuomioistuin ei vielä ollut todennut kyseisen jäsenvaltion jättäneen noudattamatta päätöksellä 1999/509 määrättyä velvollisuutta periä takaisin Indosalle maksetut sääntöjenvastaiset tuet.

63 Komissio lisää, että jos unionin tuomioistuin hyväksyisi oikeudenkäyntiväitteen, komissio menettäisi välineet, jotka EUT-sopimuksessa annetaan sen käyttöön jäsenvaltion velvoittamiseksi panemaan täytäntöön päätös, joka on tehty yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien aiheuttaman kilpailun vääristymisen korjaamiseksi. Espanjan kuningaskunnan näkemys vie siten kaiken tehokkaan vaikutuksen valtiontukien valvontaa koskevalta säännöstöltä samoin kuin päätökseltä, jolla nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevat tuet on todettu sääntöjenvastaisiksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

64 Ensinnäkin on muistutettava oikeusvoimaa koskevan periaatteen tärkeydestä sekä unionin oikeusjärjestyksessä että jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä (ks. em. asia komissio v. Luxemburg, tuomion 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 Kuten oikeuskäytännössä jo on todettu, tätä periaatetta sovelletaan myös jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeviin asioihin (em. asia komissio v. Luxemburg, tuomion 27 kohta).

66 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeusvoima ulottuu kuitenkin ainoastaan niihin tosiasia- ja oikeuskysymyksiin, jotka kyseisellä tuomioistuinratkaisulla nimenomaisesti tai väistämättä on ratkaistu (em. asia komissio v. Luxemburg, tuomion 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

67 Sen selvittämiseksi, onko komissio nyt käsiteltävän kanteen nostaessaan loukannut oikeusvoiman periaatetta, on tutkittava, ovatko nyt käsiteltävän asian ja edellä mainitun asian komissio vastaan Espanja, jossa annettiin tuomio 2.7.2002, tosiseikat ja oikeudelliset seikat olennaisilta osin identtiset, kun näiden kahden asian tosiseikat ja niitä koskevat oikeussäännöt otetaan huomioon (ks. em. asia komissio v. Luxemburg, tuomion 28 kohta).

68 Kyse on erityisesti sen arvioimisesta, onko nyt käsiteltävän asian kohde sama kuin mainittuun tuomioon johtaneella asialla komissio vastaan Espanja (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Portugali, tuomion 27 kohta).

69 Toiseksi on huomattava, että SEUT 108 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa määrätty muutoksenhakekeino on vain jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen muunnelma, joka on erityisellä tavalla mukautettu niihin erityisongelmiin, joita valtiontuista aiheutuu kilpailulle sisämarkkinoilla (ks. asia C-378/98, komissio v. Belgia, tuomio 3.7.2001, Kok., s. I-5107, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

70 Oikeuskäytännössä on toistuvasti todettu SEUT 258 artiklan nojalla aloitettujen menettelyjen yhteydessä, että kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, eikä tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia voida ottaa huomioon (ks. mm. em. asia komissio v. Belgia, tuomion 25 kohta).

71 Niinpä unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että merkityksellinen ajankohta SEUT 108 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan perustuvan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen arvioinnille on – sen vuoksi, ettei tässä määräyksessä määrätä, toisin kuin SEUT 258 artiklassa, oikeudenkäyntimenettelyä edeltävästä vaiheesta, eikä komissio siten myöskään anna perusteltua lausuntoa, jossa kyseessä olevalle jäsenvaltiolle asetettaisiin määräaika unionin oikeuden noudattamiseksi – lähtökohtaisesti siinä komission päätöksessä vahvistettu ajankohta, jonka täytäntöönpanon laiminlyönti on riitautettu (ks. mm. asia C-331/09, komissio v. Puola, tuomio 14.4.2011, Kok., s. I-2933, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; asia C-354/10, komissio v. Kreikka, tuomio 1.3.2012, 61 kohta ja asia C-485/10, komissio v. Kreikka, tuomio 28.6.2012, 31 kohta).

- 72 Nyt käsiteltävässä asiassa asetetusta määräajasta on todettava, että päätöksen 1999/509 3 artiklassa asetettiin Espanjan kuningaskunnalle päätöksen tiedoksi antamisen päivästä lukien kahden kuukauden määräaika ilmoittaa komissiolle kyseisen päätöksen noudattamiseksi toteutettavat toimenpiteet.
- 73 Mainittu päätös annettiin Espanjan kuningaskunnalle tiedoksi 29.10.1998, joten sen 3 artiklassa asetettu kahden kuukauden määräaika päättyi 29.12.1998.
- 74 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että – kuten tämän tuomion 28 kohdassa jo mainittiin – asianosaisten kyseessä olevien tukien takaisinperinnästä käymien pitkien keskustelujen yhteydessä komissio oli asettanut 16.12.2005 päivätyssä kirjeessään uuden 25.1.2006 päättyneen määräajan, jotta kyseinen jäsenvaltio noudattaisi päätöksen 1999/509 mukaisia velvoitteitaan.
- 75 On siten katsottava, että kyseisen päätöksen 3 artiklassa asetettu määräaika korvattiin 16.12.2005 päivätystä kirjeestä ilmenevällä määräajalla, joten tämä viimeksi mainittu määräaika on merkityksellinen komission nyt käsiteltävässä asiassa tapahtuneeksi väittämän jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämisen arvioinnin kannalta (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Belgia, tuomion 28 kohta; em. asia komissio v. Puola, tuomion 50 kohta ja em. asia komissio v. Kreikka, tuomio 28.6.2012, 31 kohta).
- 76 Tästä seuraa, että nyt käsiteltävässä asiassa tapahtuneeksi väitetyn jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämisen arvioimiseksi unionin tuomioistuimen on tutkittava tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskeva tilanne sellaisena kuin se oli 25.1.2006, joten merkityksellinen ajankohta nyt käsiteltävässä asiassa todellakin on edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 2.7.2002 annetun tuomion antamisajankohtaa myöhäisempi.
- 77 Ei siis voida väittää pätevästi, että nyt käsiteltävällä asialla ja kyseiseen tuomioon johtaneella asialla komissio vastaan Espanja on sama kohde.
- 78 Kuten tämän tuomion 67 ja 68 kohdassa muistutettiin, näiden kahden kyseessä olevan asian kohteen identtisyys siinä mielessä, että asiat perustuvat samaan tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevaan tilanteeseen, on kuitenkin yksi niistä edellytyksistä, jotka ovat tarpeen, jotta ensimmäisellä tuomioistuinratkaisulla voitaisiin katsoa olevan oikeusvoima nyt käsiteltävään asiaan nähden.
- 79 Espanjan kuningaskunnan esittämä oikeudenkäyntiväite, joka koskee edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 2.7.2002 annetun tuomion oikeusvoimaa, on siis hylättävä.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

- 80 Komissio väittää Espanjan kuningaskunnan jättäneen toteuttamatta toimenpiteet, joita päätöksen 1999/509 täytäntöönpano edellyttää Indosalle myönnettyjen sääntöjenvastaisten tukien takaisinperinnän osalta.
- 81 Komissio nimittäin toteaa, että vaikka kyseinen yritys asetettiin konkurssiin jo vuonna 1994, tukia ei ole peritty siltä takaisin eikä niitä edes ole kirjattu yrityksen pesäluetteloon velkoina.
- 82 Lisäksi Indosa jatkoi toimintaansa, vaikka se oli asetettu konkurssiin, aluksi itse ja sitten jatkossa kokonaan omistamansa tytäryhtiön eli CMD:n välityksellä. Komissio väittää myös, ettei Indosan omaisuutta siirretty CMD:lle avoimesti eikä siirtoa myöskään kilpailutettu.

- 83 CMD-yhtiöstä, joka myös asetettiin myöhemmin konkurssiin, komissio toteaa, etteivät Espanjan viranomaiset ole perineet kyseisiä sääntöjenvastaisia tukia takaisin myöskään tältä yritykseltä eivätkä ne myöskään ole merkinneet tukien palauttamista koskevaa saatavaa saatavaluetteloon viimeksi mainitun yrityksen konkurssimenettelyssä.
- 84 Komissio väittää vielä, että CMD:n toiminnan lakattua sääntöjenvastaisista tuista aiheutunut kilpailuetu hyödytti puolestaan Euskomenajea eli yritystä, jonka CMD:n entiset työntekijät olivat perustaneet CMD:n siihen asti harjoittaman toiminnan jatkamiseksi. Kaikki tämä viittaa siihen, että kyseisen toimen tarkoituksena oli jälleen kerran kiertää sääntöjenvastaisia tukia saaneen yhtiön omaisuuden realisoinnista johtuvia velvoitteita, koska CMD:n omaisuus siirrettiin Euskomenajelle ilman siirron julkistamista ja täysin vastikkeetta.
- 85 Espanjan kuningaskunta sen sijaan katsoo toteuttaneensa kaikki käytettävissään olleet toimenpiteet päätöksen 1999/509 täytäntöönpanon varmistamiseksi.
- 86 Kyseinen jäsenvaltio väittää tässä yhteydessä pääasiallisesti ensinnäkin kyseisten sääntöjenvastaisten tukien palauttamista koskevan saatavan merkitsemisestä saatavaluetteloon CMD:n konkurssimenettelyssä, että Baskimaan itsehallintoalue ryhtyi tätä varten useisiin toimenpiteisiin.
- 87 Toiseksi Espanjan kuningaskunta myöntää tuetun toiminnan päättymisestä, että tämä toiminta jatkui CMD:n tiloissa Euskomenajen välityksellä. Kyseinen jäsenvaltio katsoo kuitenkin toteuttaneensa tarvittavat toimenpiteet mainitun toiminnan päättämiseksi.
- 88 Kolmanneksi Espanjan kuningaskunta toteaa CMD:n omaisuuden myynnistä viittaamalla asiassa C-496/09, komissio vastaan Italia, 17.11.2011 annettuun tuomioon, Kok., s. I-11483, että sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperintää koskevan velvollisuuden täytäntöönpanon kannalta riittää, että saatavaluetteloon merkitään kyseisten tukien palautusta koskeva saatava, jolloin tuen saaneen omaisuutta ei enää ole myytävä markkinahintaan.
- 89 Lopuksi Espanjan kuningaskunta väittää, etteivät julkiset velkojat ole voineet nopeuttaa CMD:n omaisuuden realisointia, koska tämä toteutetaan tuomioistuimen valvonnassa ja sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetyn menettelyn mukaisesti. Espanjan kuningaskunnan tahdosta riippumattomat eri vaikeudet selittävät viivästykset omaisuuden realisoinnissa. Se, ettei myönnettyjä tukia ole peritty takaisin, johtuu siitä, että kyseessä olevat yritykset ovat konkurssissa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 90 Aluksi on muistutettava, että – kuten unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut – tuen sääntöjenvastaiseksi toteamisesta seuraa loogisesti sääntöjenvastaisen tuen poistaminen perimällä se takaisin (ks. mm. em. asia komissio v. Puola, tuomion 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 91 Näin ollen jäsenvaltion, jolle päätös, jossa se veloitetaan perimään sääntöjenvastaiset tuet takaisin, on osoitettu, on SEUT 288 artiklan mukaisesti toteutettava kaikki asianmukaiset toimenpiteet kyseisen päätöksen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Jäsenvaltion on saatava maksettavat summat perityiksi tehokkaasti takaisin sääntöjenvastaisen tuen antamasta kilpailuedusta aiheutuvan kilpailun vääristymisen poistamiseksi (ks. em. asia komissio v. Puola, tuomion 55 ja 56 kohta).
- 92 Asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan 3 kohdan mukaan komission päätöksellä sääntöjenvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen takaisinperintä on toteutettava, kuten asetuksen johdanto-osan 13 perustelukappaleestakin ilmenee, viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat mainitun päätöksen välittömän ja

tehokkaan täytäntöönpanon, koska tällainen edellytys ilmentää unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetun tehokkuusperiaatteen vaatimuksia (ks. em. asia komissio v. Puola, tuomion 59 kohta ja asia C-243/10, komissio v. Italia, tuomio 29.3.2012, 36 kohta).

- 93 Niinpä sen arvioimiseksi, onko nyt käsiteltävä kanne perusteltu, on tutkittava, onko kyseiset sääntöjenvastaiset tuet saanut yritys palauttanut ne asetetussa määräajassa.
- 94 On todettava heti, että unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettu asia koskee vain Indosalle myönnettyjä ja päätöksellä 1999/509 yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettuja tukia.
- 95 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan viiteajankohtana SEUT 108 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan soveltamisen kannalta on siinä päätöksessä, jonka täytäntöönpanon laiminlyönti on riitautettu, vahvistettu ajankohta tai komission mahdollisesti myöhemmin vahvistama ajankohta (ks. mm. em. asia komissio v. Kreikka, tuomio 28.6.2012, 31 kohta).
- 96 Kuten tämän tuomion 74–76 kohdassa jo todettiin, merkityksellinen ajankohta nyt käsiteltävässä asiassa on komission 16.12.2005 päivätyssä kirjeessään asettaman määräajan päättymisajankohta eli 25.1.2006.
- 97 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin riidatonta, että viimeksi mainittuna ajankohtana Indosalta ei ollut peritty takaisin sen saamia sääntöjenvastaisia tukia. Lisäksi on todettava, ettei Indosan osalta ollut peritty takaisin mitään päätöksessä 1999/509 tarkoitettua summaa nyt käsiteltävässä asiassa pidetyn istunnon ajankohtaan mennessä.
- 98 Tällainen tilanne ei ilmiselvästi sovi yhteen asianomaiselle jäsenvaltiolle asetetun sen velvollisuuden kanssa, jonka mukaan sen on saatava maksettavat summat perityiksi tehokkaasti takaisin, ja siinä on selvästi kyse mainitun päätöksen välitöntä ja tehokasta täytäntöönpanoa koskevan velvollisuuden rikkomisesta.
- 99 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä katsotaan myös, että ainoa peruste, johon jäsenvaltio voi puolustukseksi vedota komission SEUT 108 artiklan 2 kohdan nojalla nostamaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa kannetta vastaan, on täydellinen mahdottomuus panna asianmukaisesti täytäntöön mainitun toimielimen päätös, jolla kyseessä oleva tuki määrätään perittäväksi takaisin (ks. mm. em. asia komissio v. Puola, tuomion 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 100 Nyt käsiteltävässä asiassa Espanjan kuningaskunta ei kuitenkaan ole edes vedonnut tällaiseen täytäntöönpanon täydelliseen mahdottomuuteen.
- 101 Joka tapauksessa on muistutettava, että yhtäältä täydellistä mahdottomuutta koskeva edellytys ei täyty silloin, jos vastaajana oleva jäsenvaltio vain vetoaa kyseisen päätöksen täytäntöönpanossa kohtaamiinsa oikeudellisiin, poliittisiin tai käytännön vaikeuksiin ja jos se ei ryhdy todellisiin toimenpiteisiin kyseisiä yrityksiä vastaan periäkseen tuen takaisin ja jos se ei ehdota komissiolle sellaisia vaihtoehtoisia päätöksen täytäntöönpanotapoja, joiden avulla mainitut vaikeudet olisi voitu voittaa, ja että toisaalta komission päätöksen täytäntöönpanossa kohdatuiksi väitetyillä sisäisillä ongelmilla ei voida perustella sitä, ettei jäsenvaltio noudata unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan (ks. em. asia komissio v. Puola, tuomion 70 ja 72 kohta).
- 102 Näin ollen kyseisen jäsenvaltion puolustukseksi esittämiä selityksiä, jotka perustuvat kohdatuiksi väitettyihin sisäisiin vaikeuksiin, ei missään tapauksessa voida hyväksyä perusteluksi sille, ettei päätöstä 1999/509 ole pantu täytäntöön.

- 103 Siitä seikasta, johon Espanjan kuningaskunta on vedonnut ja jonka mukaan Indosa – samoin kuin sitä paitsi sen seuraaja CMD:kin – on asetettu konkurssiin ja kyseisten tukien takaisinperinnästä on tullut mahdotonta omaisuuden puuttumisen takia, on todettava, että kun sääntöjenvastaisesti maksetut tuet on perittävä takaisin konkurssissa olevalta tai sellaisen menettelyn alaiselta yritykseltä, jonka tarkoituksena on realisoida omaisuus ja maksaa velat, unionin tuomioistuin on todennut toistuvasti, että se, että yritys on taloudellisissa vaikeuksissa tai konkurssissa, ei vaikuta takaisinperintävelvollisuuteen (ks. em. asia komissio v. Espanja, tuomio 11.12.2012, tuomion 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 104 Samoin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että aiemman tilanteen palauttaminen ja sääntöjenvastaisesti maksetusta tuesta johtuvan kilpailun vääristymisen poistaminen voidaan lähtökohtaisesti toteuttaa siten, että kyseessä olevien tukien palauttamisesta johtuva saatava kirjataan velkojen saatavista laadittavaan luetteloon (ks. em. asia komissio v. Espanja, tuomio 11.12.2012, 72 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 105 Nyt käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että merkityksellisenä ajankohtana eli 25.1.2006 kyseiset sääntöjenvastaiset tuet eivät olleet täten kirjattuina.
- 106 Nyt käsiteltävän asian erityispiirteiden ja asianosaisten esittämien argumenttien perusteella on lisäksi täsmennettävä, että – toisin kuin Espanjan kuningaskunta väittää – on niin, että vaikka kyseisiä tukia koskeva saatava olisikin kirjattu saatavaluetteloon asetetussa määräajassa, tällaisen muodollisuuden täyttäminen ei olisi yksinään riittänyt päätöksen 1999/509 täytäntöönpanoa koskevan velvollisuuden täyttämiseen ja näiden tukien saamisesta aiheutuneen kilpailun vääristymisen poistamiseen.
- 107 Kuten unionin tuomioistuin on nimittäin jo useita kertoja todennut, se, että kyseisten tukien palauttamiseen perustuva saatava merkitään velkojen saatavista laadittavaan luetteloon, mahdollistaa takaisinperintävelvollisuuden noudattamisen vain, jos siinä tapauksessa, että valtion viranomaiset eivät pysty perimään tukien määrää takaisin kokonaisuudessaan, konkurssimenettely johtaa sääntöjenvastaisten tukien saajayrityksen purkamiseen eli sen toiminnan lopulliseen lopettamiseen (em. asia komissio v. Espanja, tuomio 11.12.2012, 104 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 108 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin niin, ettei Indosan omaisuutta vielä ollut realisoitu 25.1.2006 ja lisäksi sen toiminta jatkui ensin CMD:n ja sitten Euskomenajen välityksellä.
- 109 Jos sääntöjenvastaisten tukien saajayritys on konkurssissa ja jos kyseisen konkurssissa olevan yrityksen toimintaa jatkamaan on perustettu uusi yhtiö, mainitun toiminnan jatkaminen ilman, että kyseiset tuet on peritty kokonaan takaisin, on omiaan ylläpitämään mainitun yrityksen markkinoilla kilpailijoihinsa nähden saamasta kilpailuedusta johtuvaa kilpailun vääristymistä. Näin ollen mainitunlaista äskettäin perustettua yhtiötä voidaan pitää velvollisena palauttamaan kyseiset tuet, jos sillä edelleen on kyseinen kilpailuetu. Näin on muun muassa silloin, kun todetaan, että kyseinen yhtiö edelleen tosiasiallisesti hyötyy mainittujen tukien saamiseen liittyvästä kilpailuedusta, erityisesti silloin, kun kyseinen yhtiö on ostanut selvitystilassa olevan yrityksen omaisuuden maksamatta vastineeksi markkinaehtojen mukaista hintaa tai kun mainitunlaisen yhtiön perustamisella on välttytty mainittujen tukien palauttamisvelvollisuudelta. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa markkinahinnan maksaminen ei riitä poistamaan sääntöjenvastaisten tukien saamista vastaavaa kilpailuetua. Edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Italia 17.11.2011 annetussa tuomiossa, johon Espanjan kuningaskunta vetoaa, esitetyt näkökohdat eivät sitä paitsi mitenkään horjuta edellä mainittuja päätelmiä (em. asia komissio v. Espanja, tuomio 11.12.2012, 106 ja 108 kohta).
- 110 Tässä yhteydessä on korostettava, että nyt käsiteltävässä asiassa Espanjan kuningaskunta ei ole toteuttanut asetetussa määräajassa mitään toimenpidettä, jolla kyseisten sääntöjenvastaisten tukien takaisinperintä voitaisiin varmistaa.

- 111 On siis huomattava yhtäältä, että Baskimaan itsehallintoalue esitti vasta 3.12.2010 vaatimuksen merkitä osa sääntöjenvastaisten tukien palauttamista koskevasta saatavasta saatavaluetteloon CMD:n konkurssimenettelyssä. Lisäksi – kuten edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja 11.12.2012 annetun tuomion 23 ja 73 kohdasta ilmenee – kyseinen ilmoitettu saatava koski päätöksellä 91/1 sääntöjenvastaisiksi todettuja tukia, kun taas nyt käsiteltävä asia koskee päätöksessä 1999/509 tarkoitettuja tukia.
- 112 Toisaalta kyseinen itsehallintoalue esitti vasta 3.3.2011 Juzgado de lo Mercantil n° 2 de Bilbaossa vaatimuksen CMD:n tiloissa toimineen Euskomenajen toiminnan päättämiseksi.
- 113 Kaiken edellä esitetyn perusteella on siis katsottava, ettei Espanjan kuningaskunta voi pätevästi väittää panneensa päätöstä 1999/509 täytäntöön, joten komission kannetta on pidettävä kokonaisuudessaan perusteltuna.
- 114 Näin ollen on todettava, ettei Espanjan kuningaskunta ole noudattanut SEUT 288 artiklan neljännen kohdan ja päätöksen 1999/509 2 ja 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut asetetussa määräajassa kyseisen päätöksen noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä Indosan osalta.

Oikeudenkäyntikulut

- 115 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Espanjan kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja tämä on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut SEUT 288 artiklan neljännen kohdan ja Espanjan myöntämästä tuesta Magefesa-yhtymälle ja sen seuraajille 14.10.1998 tehdyn komission päätöksen 1999/509/EY 2 ja 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut asetetussa määräajassa kyseisen päätöksen noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä Industrias Domésticas SA -yrityksen osalta.**
- 2) Espanjan kuningaskunta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset